

इनरुवा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट वक्तव्य

एघारौँ नगर सभाका सभाध्यक्ष एवम् नगर प्रमुखज्यू,

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू एवम् नगर सभाका सदस्यज्यूहरू,

इनरुवा नगरपालिकाका शाखा प्रमुखज्यूहरू, कर्मचारीहरू एवम् पत्रकारज्यूहरू ।

१. इनरुवा नगरपालिकाको उप-प्रमुख एवम् बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको संयोजकको हैसियतले यस इनरुवा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट यस गरीमामय नगर सभाको बैठकमा प्रस्तुत गर्न पाउँदा म अत्यन्त हर्षित एवम् उत्सुक छु ।
२. आगामी आर्थिक वर्षको बजेट, नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा मैले नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, दिगो बिकासका लक्ष्य, इनरुवा नगरपालिकाको वस्तुगत अवस्था, विभिन्न राजनितिक दल, संघ संस्था तथा नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरूबाट प्राप्त सुझावहरूलाई गंभिरतापूर्वक ध्यान दिने प्रयत्न गरेकी छु ।
३. यस अवसरमा म नेपालको राष्ट्रियता, राष्ट्रिय स्वाधिनता, गणतन्त्र एवम् लोकतन्त्र, धर्म निरपेक्षता, समावेशीता, सामाजिक न्याय र समानताका लागि जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात महान शहीदहरूप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु । साथै नेपालको राजनितिक परिवर्तन र नेपाली जनताको सुख समृद्धिका लागि संघर्ष गर्नुहुने महान नेपाली नागरीक र त्यसको सबल नेतृत्व प्रदान गर्नुहुने नेपाली राजनीतिका शिखर व्यक्तित्वहरू प्रति हार्दिक सम्मान प्रकट गर्न चाहन्छु । त्यसैगरी नगर निर्माणमा तल्लिन इनरुवा नगरपालिका क्षेत्रका ऐतिहासिक, विशिष्ट महानुभावहरू, नागरिक समाजका अगुवाहरू, बुद्धिजीवी, मानावअधिकार कर्मी, संघर्ष र त्यागमा समर्पित अभियन्ताहरू तथा आम नगरवासीहरू प्रति हार्दिक सम्मान प्रकट गर्दछु ।
४. इनरुवा नगरका आफ्नै खाले विशिष्टता र विविधताहरू छन् । त्यस्तो विशिष्टता र विविधतालाई सन्तुलित ढंगले व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ । एकातिर नगरको खास क्षेत्रमा सघन शहरी विकासले गति लिई रहेकोछ भने अर्कोतिर धेरै वडाको भूगोल आज पनि ग्रामिण परिवेश अनुरूप रहेको छ । उक्त अवस्थालाई मध्यनजर गरी वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेटको तर्जुमा गर्नुपर्ने हाम्रो अवस्थाप्रति म संवेदनशिल र गंभिर रहेको ब्यहोरा निवेदन गर्न चाहन्छु ।

आदरणीय सभाध्यक्षज्यू,

५. अब म आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेटका उद्देश्यहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु-

- नगरको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्ने ।
- नगरक्षेत्रमा व्यापारिक, व्यवसायिक, कृषिजन्य तथा पर्यटकीय क्षेत्रलाई सुदृढ व्यवस्थित गरी आर्थिक कृयाकलाप बिस्तार गर्ने ।
- उपलब्ध स्रोत साधनको उचित सदुपयोग प्राथमिकता क्षेत्र निर्धारण गरी आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने ।
- सामाजिक समावेशीकरण तथा सन्तुलित विकास गर्ने ।
- सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने ।
- नगरवासीमा न्युनतम भौतिक र मानवीय सेवा पुर्याउने ।

६. त्यसैगरी अब म आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को बजेटका प्राथमिकताहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।
- शैक्षिक क्षेत्रलाई गुणस्तरीय एवम् प्रविधिमैत्री बनाउने ।
 - नगर क्षेत्रको आधारभूत पूर्वाधार निर्माण ।
 - फोहोरमैला व्यवस्थापन, प्रकोप न्यूनीकरण तथा वातावरण संरक्षण ।
 - व्यवसायिक कृषि, पशुपालन तथा आय आर्जनका कृष्याकलापहरूको विस्तार ।
 - संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका लागि जनशक्ति विकास तथा सेवा प्रवाहको लागि आधारभूत पूर्वाधार निर्माण ।
 - नगरपालिकाको मापदण्ड अनुरूपको भौतिक पूर्वाधारको विकास एवम् नितिगत सुधार ।

आगामी आर्थिक वर्षको विशेष कार्यक्रमहरू:

- सामुदायिक विद्यालयहरू र दुई वटा क्याम्पसको भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने
- २ नं. वडा कार्यालय निर्माण गर्ने
- इनरुवा १ स्थित गुद्री बजार व्यवस्थापन गर्ने
- इनरुवा ६ को खानेपानी संरचना निर्माण गरी खानेपानी वितरण सुरु गर्ने
- फोहोरमैलाको दिर्घकालिन व्यवस्थापन गर्ने
- घर देखि घाट सम्म कार्यक्रम (दलित तथा अति विपन्नलाई किरिया खर्च बापत प्रति परिवार रु.१०,०००।०० दिने) लाई निरन्तरता दिने
- लागत सहभागितामा दलित तथा अति विपन्न परिवारको घरमा पानी, विजुली जडान तथा सौचालय निर्माण
- दलित तथा अति विपन्न र अपांगता भएका व्यक्तिको परिवारको बीमा गर्ने

आदरणीय सभाध्यक्षज्यू,

७. अब म आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को आय र व्ययको यथार्थ विवरण, चालु आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को समिक्षा सहित आय र व्ययको संशोधित अनुमान तथा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा आय व्ययको अनुमानित बजेट प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु:-

- आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को कुल यथार्थ आय रकम रु. ७५ करोड ८८ लाख ४ हजार ९ सय ६७ रुपैयाँ ५४ पैसा र व्यय तर्फ रकम रु. ७१ करोड १७ लाख ६४ हजार २ सय १५ रुपैयाँ ६३ पैसा
- चालु आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्रक्षेपित राजश्व संकलन हुन नसकेकोले नगरपालिकालाई प्राप्त हुने वित्तिय समानिकरण अनुदान र राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने अनुदानमा अत्यधिक कटौति भएको छ । साथै नगरपालिकामा समेत अनुमान गरे बमोजिमको आन्तरिक राजश्व संकलन हुन नसकेको अवस्था छ । फलस्वरूप चालु आ.व.मा विनियोजन भएका केहि महत्वपूर्ण योजना तथा कार्यक्रमहरू बजेट अभावको कारणले संचालन/भुक्तानी हुन नसकेको व्यहोरा अनुरोध छ । यसका बाबजुद पूर्वाधार विकास तर्फ विभिन्न वडामा कालोपत्रे सडक ५५० मिटर, ढल तथा नाला निर्माण ३७२१ मि., टायल बाटोहरू, वडा नं. ३ को वडा कार्यालय भवन, ट्रेस ब्रिज निर्माणका साथै सम्पन्न हुने क्रममा रहनुका साथै नगरको गौरवको रूपमा संचालित

आयोजनाहरू शिव मन्दिर, दुर्गा मन्दिर निर्माणमा रकम निकास गरी निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ ।

- इनरुवा नगरपालिकाको समग्र विकासको लागि प्राथमिकता सहितको आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना आदि तयार गरी लागु गर्ने क्रममा रहेको छ ।
- त्यसै गरी सामाजिक विकास तर्फ घरदेखि घाटसम्म कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकताको साथ संचालन गरी नगर क्षेत्रका ९५ दलित तथा अति विपन्न परिवारलाई दाहासंस्कार तथा किरिया खर्च उपलब्ध गराईएको छ । १४ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूको प्राङ्गणमा माटो पुर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमलाई लक्षित वर्ग सम्म पुऱ्याउन परिणाममुखी ढंगबाट कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।
- नागरिकहरूको स्वास्थ्य सुरक्षाको लागि आवश्यक औषधि खरिद गरिएको छ । साथै नगरपालिकाका ० देखि ५९ महिना सम्मका सबै बालबालबालिकाहरूले खोप लगाएको सुनिश्चितता भएको हुँदा इनरुवा नगरपालिकालाई पूर्णखोप घोषणा गर्न जिल्ला खोप समन्वय समितिलाई सिफारिस गरिएको छ ।
- इनरुवा ५ मा ६ वटा दलित तथा मुसहरहरूको घर निर्माण गरिएको छ ।
- सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ चालु आर्थिक वर्षको सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण लगायत कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको छ । नगरपालिकाले स्वतः प्रकाशन गर्नु पर्ने सूचनाहरू नगरपालिकाको वेवसाईट, सूचना पाटी, फेसबुकपेज, विभिन्न पत्रपत्रिका, एफ.एम. रेडियो र माईकिड मार्फत सार्वजनिक गर्ने गरिएको छ । नगर क्षेत्रको शान्तिसुरक्षाको लागि बजार क्षेत्रमा र ३ वटा वडा कार्यालयहरूमा सिटिभि क्यामेरा जडान गरिएको छ ।
- आर्थिक विकास तर्फ कृषि अधिकृत र पशु चिकित्सक नियुक्ति गरी सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाईएको छ । किसान सूचीकरण कार्यविधि अनुसार वडा नं. ६ र ९ का किसानहरूको विवरण संकलन गरिएको छ । साथै किसानहरूको आवश्यकता बमोजिम लागत साझेदारीमा कृषि सामाग्रीहरू वितरण गरिएको छ ।
- लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत गरिव तथा विपन्न परिवारको आवश्यकताको आधारमा ८५ जना नयाँ उद्यमीहरूलाई आयमुलक सिप सिकाई विभिन्न प्रविधि तथा सामाग्रीहरू हस्तान्तरण गरि जिविकोपार्जनमा टेवा पुऱ्याईएको छ । साथै १३ जना उद्यमीहरूलाई सामुहिक रूपमा व्यवसाय गर्न आत्मनिर्भर साझा सुविधा केन्द्र (घर) निर्माण गरिएको छ ।
- इनरुवा नगरपालिका क्षेत्रको भूउपयोग क्षेत्र वर्गीकरण गरी लागु गरिएको छ ।
- विपद् व्यवस्थापनको लागि सबै वडाहरूको ढल, नाला, कुलो तथा पैनीहरू सरसफाई गरी सम्भावित बाढीको जोखिमलाई न्यूनीकरण गरिएको छ ।
- नगरवासीहरूलाई स्वस्थ एवम् शारिरिक तन्दुरुस्तिका लागि वडा नं. १, ६ र ७ मा ३ वटा खुल्ला व्यायमशाला संचालनमा ल्याईएको छ ।
- चालु आ.व. को २०८० असार ८ गतेसम्म देहाय बमोजिमको आम्दानी र खर्च भएको छ ।

देहायः

क्र.स.	आम्दानी शिर्षक	प्रस्तावित आय	२०८० असार ८ गते सम्म प्राप्त आम्दानी
१	संघीय सरकार	५० करोड ५० लाख ८४ हजार	४५ करोड ५२ लाख १२ हजार ७५०

२	प्रदेश सरकार	२ करोड ७९ लाख ८२ हजार ४५०	२ करोड ५६ लाख २१ हजार ८७५
३	राजश्व बाँडफाँड (संघ र प्रदेश)	१३ करोड ३२ लाख ७१ हजार ४१०	७ करोड ८९ लाख ३३ हजार ६९७ पैसा १६
४	आन्तरिक श्रोत	१२ करोड ३९ लाख ६० हजार ६१२	५ करोड १५ लाख ७५ हजार ७६९ पैसा ६४
जम्मा आम्दानी			६१ करोड १३ लाख ४४ हजार ९१ पैसा ८०

देहाय:

क्र.स.	खर्च शिर्षक	प्रस्तावित खर्च	२०८० असार ८ गतेसम्म भएको खर्च
१	चालु खर्च	५६ करोड ८४ लाख ४७ हजार ७३० पैसा ३८	४७ करोड ५६ लाख १ हजार ६१ पैसा ४०
२	पूँजिगत खर्च	२२ करोड १८ लाख ५० हजार ७४१ पैसा ६२	१२ करोड ७२ लाख ६७ हजार ४२७ पैसा ५१
जम्मा खर्च			६० करोड २८ लाख ६८ हजार ४८८ पैसा ९१

- यसरी आ.व. २०७९/०८० को वार्षिक संशोधित बजेट रु. ७९ करोड २ लाख ९८ हजार ७७२ अनुमान गरेको छु ।

आदरणीय सभाध्यक्षज्यू,

अब म आगामी आ.व. २०८०/०८१ को लागि कुल अनुमानित बजेट प्रस्तुत गर्न अनुमती चाहन्छु ।

- संघीय समानिकरण अनुदान रु. १६ करोड ८२ लाख , संघीय शसर्त अनुदान रु. ३० करोड ५२ लाख, संघीय समपुरक अनुदान अनुदान रु. १ करोड, संघीय विशेष अनुदान रु. १ करोड ५० लाख, प्रदेश समानिकरण अनुदान रु.१ करोड ९ लाख १५ हजार, प्रदेश समपुरक अनुदान रु. १ करोड ३० लाख, प्रदेश शसर्त अनुदान रु.८८ लाख २५ हजार, संघीय राजश्व बाँडफाट रु. १२ करोड २१ लाख २९ हजार, प्रदेश राजश्व बाँडफाट (सवारी कर) रु. ८८ लाख ३० हजार र मालपोत रजिस्ट्रेशन शुल्क, अन्य राजश्व सहितको आन्तरिक श्रोत रु. ८ करोड ८६ लाख ६५ हजार गरी आ.व. २०८०/०८१ को कुल अनुमानीत आय रकम रु. ७५ करोड ७ लाख ६४ हजार अनुमान पेश गरेको छु ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,

अब म क्षेत्रगत रूपमा नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

पूर्वाधार विकास:

८. इनरूवा नगरपालिकासँग संविधान र कानूनले दिएका अधिकार प्रयोग गरी नगरपालिकाको प्रशासनिक एवम् सेवा प्रवाहको कार्यलाई सहज र सरल ढंगले सम्पादन गर्न आफ्नै पर्याप्त प्रशासनिक भवन तथा वडा समितिको कार्यालय भवनको अभाव छ, त्यसलाई पुरा गर्न लागि आवश्यक कदम चाल्न जरूरी छ । आगामी आ.व. मा वडा नं. २ मा वडा कार्यालय बनाउन आवश्यक बजेट रकम रु. ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

९. दश वटै वडाहरूमा भौतिक पूर्वाधार तर्फका योजनाहरू संचालनको लागि रकम रु. ६ करोड विनियोजन गरेको छु ।
१०. भौतिक पूर्वाधार निर्माणको लागि संघीय समपुरक अनुदान, प्रदेश समपुरक अनुदान र अन्य निकायहरूबाट प्राप्त योजनाहरूमा लागत सहभागिता सुनिश्चिता गर्न म्याचिङ्ग फण्ड (समपुरक कोष) को लागि रकम रु. ३ करोड विनियोजन गरेको छु ।
११. इनरुवा १ स्थित गुद्री बजारलाई व्यवस्थापन गर्न टिनको टहरा सहितको भौतिक संरचना निर्माणमा रकम रु. ४० लाख विनियोजन गरेको छु ।
१२. इनरुवा ६ मा शुद्ध खानेपानी व्यवस्थापनको लागि रकम रु. ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।
१३. इनरुवा नगरपालिका क्षेत्रको फोहोरमैलाको दिर्घकालिन व्यवस्थापनको लागि रकम रु. ४५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
१४. महानन्द पंचवटी पार्कलाई व्यवस्थित गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न रकम रु. २० लाख विनियोजन गरेको छु ।
१५. चालु आ.व.मा कार्य सम्पन्न भई विल पेश भएका तथा सम्झौता अवधि बाँकी रहेका आयोजनाको भुक्तानीको लागि रकम अपुग भएकोले सिर्जना हुन आएको भुक्तानी दायित्वलाई फरफारक गर्न रकम रु. ३ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

सामाजिक विकास:

शिक्षा:

१६. सामुदायीक विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा रकम रु. १ करोड, सुनसरी बहुमुखी क्यापस र बलाहा बहुमुखी क्यापसको भौतिक पूर्वाधार निर्माणको लागि रकम रु. ४० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु । साथै अन्य धार्मिक मठ, मन्दिर, मस्जिद आदिको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१७. नगर क्षेत्रका दलित, विपन्न तथा सिमान्तकृत परिवारका विद्यार्थिहरूलाई इन्जिनियर, नर्स लगायतका प्राविधिक विषयमा छात्रवृत्ती उपलब्ध गराउनको लागि रकम रु. १० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१८. नगरका सबै सामुदायीक विद्यालयहरूमा क्रमश अंग्रेजि माध्ययमबाट पठनपाठन गराउन आवश्यक शैक्षिक सामग्रीहरू सहयोग गर्नको लागि रकम रु. ५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
१९. शिक्षाको क्षेत्रमा सबैको पहुँज पुर्याउने हेतुले दलित विपन्न, सिमान्तकृत तथा विपन्न मुस्लिम परिवारका सामुदायीक विद्यालयबाट कक्षा १० परीक्षामा सफल भएका छात्राहरूलाई प्रोत्साहनस्वरूप १/१ थान साईकल उपलब्ध गराउनको लागि रकम रु. ५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

स्वास्थ्य:

२०. दलित, अपांग, विपन्न तथा गरिब परिवारको स्वास्थ्य सुरक्षाको लागि नेपाल सरकारको स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमबाट स्वास्थ्य बीमा गराउन रकम रु. २० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२१. साथै नगर क्षेत्र भित्रका स्वास्थ्य चौकीहरूको क्षमता सुदृढीकरण गरी मधेशा स्वास्थ्य चौकीको बर्थिङ सेन्टर थप व्यवस्थित गर्दै चाँदवेला, बबिया र जल्पापुर स्वास्थ्य चौकीहरूमा ल्याव सहितको सेवा उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था गरेको छु । साथै इनरुवा नगरक्षेत्र भित्र जन्मेका शिशुहरूको लागि सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२२. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका मार्फत दिगरीोगी नगरवासीहरूको घरघर सम्म निशुल्क औषधि पुर्याउने व्यवस्था मिलाईनेछ । स्वयं सेविकाहरूको क्षमता विकासको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२३. गर्भवती महिलाहरूको नियमित स्वास्थ्य जाँचको लागि सबै वडाहरूमा पोर्टेबल भिडियो X-Ray सहितको सेवा संचालनलाई निरन्तरता दिएको छु ।

२४. विद्यालयका छात्राहरूको स्वास्थ्य सुरक्षाको लागि निशुल्क स्यानेटरी प्याड उपलब्ध गराईनेछ ।

लक्षित वर्ग:

२५. पोषण तथा अपांगता मैत्री स्थानीय तह घोषणाका लागि बहुक्षेत्रिय पोषण सेवा बिस्तार तथा अपांगता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमको लागि संघिय विपेश अनुदानबाट रकम रु. १ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

२६. प्रदेश सरकार र इनरुवा नगरपालिकाको सहकार्य तथा र करुणा फाउण्डेसन नेपालको प्राविधिक सहयोगमा संचालित अपांगता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमको लागि रकम रु.१४ लाख ३५ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु । साथै महिला, बालबालिका र अपांगता क्षेत्रको विकासको लागि उल्लेख्य बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२७. हिंसामा परेका महिला तथा बालबालिकाको संरक्षण गर्न अल्पकालिन सेवा केन्द्र संचालनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु । साथै न्यायीक समिति तथा मेलमिलाप कर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरि न्यायीक सम्पादनलाई चुस्त दुरुस्त राख्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२८. युवाहरूलाई स्वरोजगार बनाउन ५० प्रतिशत लागत सहभागितामा ड्राईभिङ्ग सिकाउन रकम रु. ४ लाख विनियोजन गरेको छु । साथै ५० प्रतिशत लगत सहभागितामा लोकसेवा तयारी कक्षा संचालन गर्न रकम रु.४ लाख विनियोजन गरेको छु ।

२९. बैदेसिक रोजगारमा जाने युवाहरूलाई आवश्यक प्राविधिक सिप विकासका तालिमहरू संचालन गर्नुका साथै निजहरूको परिवारलाई वित्तिय साक्षरता तालिम समेत प्रदान गरिनेछ । साथै विदेशबाट फर्किएर आएका युवाहरूलाई रोजगारको अवसर सिर्जना गरी कामकाजमा लगाईनेछ ।

३०. नगरवासीको मृत्यु हुँदा घाट सम्म पुर्याउन निशुल्क सव-बहानको व्यवस्था गरिनेछ । साथै दलित तथा अति विपन्न परिवारको मृत्यु भएमा दाहासंस्कार खर्च बापत प्रति परिवार १० हजार उपलब्ध गराउन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

आर्थिक विकास:

कृषि तथा पशु विकास:

३१. पशु सेवा केन्द्र बबियालाई भेटनरी अस्पतालको रूपमा रूपान्तरण गरी सेवा संचालन गर्न आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सामग्री व्यवस्थापनको लागि रकम रु.१० लाख विनियोजन गरेको छु ।

३२. कृषि उपजलाई आधुनिकिकरण गर्दै बजारको मागलाई पुर्ति गर्न कृषकहरूलाई लागत साझेदारीमा विभिन्न क्षेत्रमा अनुदान दिन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

३३. कृषि उत्पादनलाई वृद्धि गर्न कृषि विधुतिकरणमा रकम रु. १० लाख विनियोजन गरेको छु । साथै उन्नत जातको धानको विउविजन वितरण गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु । साथै संघीय सरकारसंग समन्वय गरी समयमै रसायनिक मल उपलब्ध गराउन पहल गरिनेछ ।

३४. इनरुवा ४ मा रहेको कृषि थोक बजारलाई आधुनिक संरचनाहरू निर्माण गरी कोशी प्रदेशको नमुना कृषि थोक बजार बनाईनेछ ।

सहकारी तथा वित्तिय सेवा:

३५. लघु उद्यमको विकास र प्रवर्द्धनको माध्यमबाट गरिबी निवारणमा सहयोग पुर्याउन नयाँ लघु उद्यमी सृजना तथा पुराना लघु उद्यमीहरूको स्तरोन्नति गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु । साथै गरिबी निवारणको लागि ग्रामीण भेगका घरेलु तथा स-साना उद्योगीहरूको समुह गठन गरी विऊ पुँजि उपलब्ध गराई व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३६. नगर क्षेत्रका सहकारीहरूलाई नियमन गर्न सबैलाई अनिवार्य COPOMIS (कोपोमिस) सिस्टममा आवद्ध गराउन आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरेको छु ।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन:

३७. विभिन्न समयमा आई पर्ने प्रकोप, महामारी एवम् विपद् व्यवस्थापनको लागि प्रकोप व्यवस्थापन कोषमा रकम रु. १० लाख र आकस्मिक कोषमा रकम रु.३० लाख विनियोजन गरेको छु ।
३८. विपद् पूर्व तयारीका कार्यक्रमहरू गरी नगरमा विपद्को जोखिम न्यूनीकरण गर्न रकम रु. १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
३९. सुनसरी जिल्लाको चिनारीको रूपमा रहेको पवित्र सुनसरी नदि, कुरुवा खोला र गडवान खोलाको स्वच्छता एवम् सुन्दरताको लागि यस क्षेत्रमा खटिन इच्छुक सामाजिक अभियान्ताहरूलाई समेत परिचालन गरी निरन्तर सरसफाई गर्नुका साथै जनचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
४०. बाढीको जोखिम नियन्त्रणको लागि पानी तथा ढल निकासलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
४१. सबै वडाहरूमा सार्वजनिक जग्गाको पहिचान गरी प्रत्येक वर्ष कम्तिमा १००० वटा फलफुल तथा बोट विरुवा वृक्षारोपण गरिनेछ ।
४२. नगरपालिका क्षेत्रको एकिकृत फोहोर व्यवस्थापन तथा सरसफाई कार्यमा सार्वजनिक निजी साझेदारीको व्यवस्था अबलम्बन गरिनेछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास:

४३. नगरको शान्ति सुरक्षाको लागि सबै वडाहरूमा रहेको मुख्य बजार क्षेत्रहरू र कार्यालयमा सि.सि. क्यामेरा जडानको लागि रकम रु.८ लाख ५० बजेट विनियोजन गरेको छु ।
४४. नगरपालिकालाई नागरिक प्रति जवाफदेहि बनाउन सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण तथा सार्वजनिक परीक्षणजस्ता सूचकहरूको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।
४५. इनरुवा नगरपालिकामा व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण भएका संचार माध्यमहरूको क्षमता विकासको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
४६. इनरुवा नगरपालिकाका सबै नगरवासीहरूले आ.व. २०८०/०८१ को सम्पति कर पौष महिना भित्र तिरेमा लाग्ने करमा १० प्रतिशत छुटको व्यवस्था गरेको छु ।
४७. नगरवासीहरू तथा उद्योग वाणिज्य संघ, इनरुवाको गुनासो तथा सुझावहरूको आधारमा गत वर्ष कायम भएका विभिन्न सिफारिस दस्तुर तथा व्यवसाय करका दररेटहरूमा उल्लेख्य रूपमा संशोधन गरेको गरी २०८० असोज मसान्तसम्म कर तिर्ने व्यवसायीहरूलाई १०% छुटको व्यवस्था गरेको छु ।

४८. सबै व्यवसायीहरूलाई करको दायरामा ल्याउन यथार्थ लगत संगलन गरी नियमित रूपमा अनुगमन गर्नुका साथै लामो समय देखि कर तिर्न बाँकि रहेका व्यवसायीहरूको करमा लाग्ने जरिवाना छुटको व्यवस्था मिलाईने छ । साथै नगरक्षेत्र भित्रका व्यवसायी तथा घर बहालमा दिएका घरधनीहरूसंग लिईदै आएको घर बहाल करलाई प्रभावकारी रूपमा लागु गरिनेछ ।
४९. नगरक्षेत्रमा सार्वजनिक सौचालयको आवश्यकता पुर्तिका लागि सार्वजनिक सौचालय निर्माणको लागि रकम रु. २५ लाख विनोयोजन गरेको छु ।
५०. सिमित श्रोत साधनलाई उचित व्यवस्थापन गर्दा गर्दै पनि इनरुवा नगरपालिकाको समग्र विकासको लागि पर्याप्त मात्रमा बजेट नभएको हुँदा संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा विभिन्न दातृ निकायहरूसंग समन्वय र सहकार्य गरी बजेट व्यवस्थापनका लागि पहल गरिनेछ ।
५१. त्यसैगरी एउटा नगरपालिका हुनका लागि न्युनतम आवश्यकताको रूपमा लिईने सार्वजनिक सभाहल, ढल निकासको प्रबन्ध, सडक बत्ति, रात्रीकालिन बजारको ब्यवस्था, शहरी हरित पार्क, बहुजातिय संग्रहालय, सार्वजनिक शौचालय, नदी कोरीडोर व्यवस्थापन, बस टेम्पो रिक्शा, अटोरिक्सा जस्ता सार्वजनिक यातायातका साधनको समुचित पार्किङ् ब्यवस्था लगायतका आवश्यक संरचनाहरूको निर्माणलाई क्रमशः विकास गर्दै लगिनेछ ।
- प्रस्तुत नीति, कार्यक्रम तथा बजेट माथि छलफल गरी नगर सभाबाट स्विकृतिको लागि पेश गरेको छु ।

धन्यवाद

विनिता कुमारी मेहता
उप प्रमुख